

Het is najaar 1990 en de tijd dat honderdduizenden Scandinavische vogels zich in Falsterbo – het meest zuidelijke puntje van Zweden – groeperen om de grote sprong naar het continent en hun winterverblijf te maken. Op hetzelfde moment komen daar twee dozijn onderzoekers uit Oost- en West-Europa bijeen om te broeden op de mogelijkheden om een Europese organisatie voor sociologisch onderzoek op te richten. Zoals de Engelsen mooi zeggen: 'Birds of a feather flock together'.

Voor niet iedereen bleek de wenselijkheid voor alweer een nieuwe organisatie op Europees niveau even duidelijk te zijn. Er bestaat immers reeds een initiatief tot de oprichting van een European Sociological Association. Deze federatie van nationale beroepsverenigingen lijkt echter nog niet gemakkelijk van de grond te komen en de verwachting is bovendien dat de ESA voornamelijk als een Europees *discussie*forum zal werken en er minder nadruk op sociologisch *onderzoek* zal komen te liggen.

Op dat punt zou een eventuele doublure met het Vienna Centre van de International Social Science Council in Wenen veel sneller kunnen ontstaan. Dit centrum coördineert immers al langer internationaal vergelijkend onderzoek tussen Oost- en Westeuropese landen. Het accent lag daarbij in het verleden steeds op een betrekkelijk afstandelijke coördinatie; een absolute noodzaak in de tijd dat Oost/West-onderzoek uitsluitend via dit centrum mogelijk was en met vele politieke problemen werd geconfronteerd. Door de nadruk op management van onderzoek werd het minder gezien als een forum waar gemeenschappelijk initiatieven voor onderzoek zouden worden uitgewerkt, die tegelijkertijd aan een zekere kwaliteitsstandaard zouden kunnen blijven voldoen.

Na een uitgebreide discussie tussen de deelnemers werd besloten om in principe een European Consortium for Sociological Research op te richten. In eerste instantie zullen per land maximaal vijf onderzoeksinstituten – of universitaire instituten met een duidelijke onderzoeksreputatie – in deze associatie

deelnemen. Een dagelijks bestuur zal de oprichting voorbereiden, zodat dit voorjaar definitief over statuten, reglementen en toelatingsprocedures kan worden besloten. Tot de taken van de nieuwe organisatie zal in ieder geval het stimuleren van Europees onderzoek behoren. Het ontwikkelen en optimaliseren van infrastructuur en summer training courses zal in nauwe samenwerking gebeuren met de Europese data-archieven. Op gemeenschappelijke research-conferenties en workshops zullen (tussen)resultaten kunnen worden gepresenteerd voor vakgenoten.

Het succes van een dergelijke organisatie ligt ongetwijfeld niet aan deze kort omschreven doelstellingen. Die vinden we in andere circuits ook terug. De ECSR zal zich echter vooral kunnen – en ook moeten – profileren in het systematisch uitwerken van een onderzoeksprogramma, waarin *Europese* gezichtspunten centraal staan. Vraagstukken van ongelijkheid, discriminatie en emancipatie, minderheden of arbeidsmarkt blijven natuurlijk niet beperkt tot de nationale grenzen. Veel te weinig is nog bekend over specifieke verschillen tussen landen in Europa, maar ook onze kennis over wat zij gemeenschappelijk hebben kan zeker verbeterd worden.

Onderzoek in Europees verband binnen gekwalificeerde instituten is daarvoor een essentiële schakel. Het is duidelijk dat er een aparte *middelenstroom* zal moeten worden gecreëerd, omdat anders toch snel nationale prioriteiten gaan overheersen. Maar ook andere activiteiten moeten niet worden vergeten. Instituten in Midden- en Zuidoost-Europa zullen effectief moeten kunnen deelnemen en in de gelegenheid worden gesteld een mogelijke achterstand in expertise snel in te lopen. In universitaire curricula zal explicieter aandacht moeten worden besteed aan onderzoek over Europese vraagstukken. Mooi klinkende programma's als ERASMUS, LINGUA, TEMPUS en in te stellen 'Monnet-leerstoelen' houden voorlopig meer beloftes in dan dat er naar concrete resultaten kan worden verwezen.

Vooralsnog lijkt de toekomst voor de ECSR niet slecht. De deelnemende instituten zijn bereid een voortrekkersrol te vervullen. In nationaal verband zijn gesprekken gestart over medefinanciering. Samenwerking met de European Sociological Review wordt besproken. De European Science Foundation heeft reeds aangeboden om voor vier jaar een aantal conferenties en workshops te financieren; de eerste zal nog in dit jaar worden gehouden.

Met recht een vliegende start.

Jules Peschar